

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про відходи». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
3. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». URL:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T400400.html
4. Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Закон України «Про металобрухт». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/619-14#Text>
6. Закон України «Про житлово-комунальні послуги». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>
7. Закон України «Про хімічні джерела струму». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3503-15#Text>
8. Закон України «Про ветеринарну медицину». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>
9. Закон України «Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-14#Text>
10. Кодекс України про надра. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>

Михайло ШКІЛЬНЯК

д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ

РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ВЛАСНІСТЬ

Сучасні системи місцевого самоврядування та адміністративно-територіальний устрій більшості країн Європи сформувалися як результат розвитку національних держав за умов демократизації, урбанізації, переходу до правової системи стримувань і противаг та у відповідь на потреби сучасного суспільства, посилення руху за громадський контроль та спроб створити державу «загального добробуту». Тенденції конституціоналізму та громадського контролю при цьому узгоджувалися в Європі з принципами ліберальної ідеології, яка наголошувала на мінімальному втручанні уряду в діяльність органів місцевого самоврядування та чіткій відмежованості діяльності місцевих

органів влади від інших сфер управління. Трансформації систем державного управління та місцевого самоврядування додатково були зумовлені процесами глобалізації і європейської інтеграції, особливо у зв'язку з утворенням та розвитком Європейського Союзу.

Одночасно зазначені зміни в системах управління країнами можна умовно поділити на такі типи: коригування кількості адміністративних одиниць, організаційні реформи, функціональні та процедурні реформи, фінансові і майнові реформи.

Під час першої хвилі реформ у європейських країнах відбувалось скорочення кількості адміністративних одиниць, зокрема муніципалітетів. При цьому дуже часто застосовували припущення, що ефективне та результативне надання послуг на місцях вимагає більших виборчих округів і адміністративних підрозділів.

Дилема полягала в тому, що чим меншою є така одиниця, тим ближче перебувають послуги до кожного окремого громадянина, і сильніший його вплив на прийняття відповідних рішень. І навпаки, чим більшою є адміністративна одиниця, тим менше важить голос окремого громадянина в прийнятті рішень. Однак, у результаті політичних дебатів стосовно територіальної реформи переміг принцип добровільності об'єднання. Паралельно було створено систему державних субсидій для виконання функцій держави (надання послуг у сферах шкільної освіти, охорони здоров'я, соціального захисту дітей тощо). Держава заохочувала об'єднання муніципалітетів шляхом надання додаткових субсидій, тобто реформа проходила не адміністративним шляхом, а стимулювалася економічними інструментами.

Досвід укрупнення громад у різних європейських країнах був як позитивним, так і негативним одночасно.

Разом з тим, успіху досягали при об'єднанні муніципалітетів на добровільній основі, тому саме цей досвід реалізацій територіальних реформ був застосований в Україні.

Фінансові і майнові реформи зазвичай передбачали збільшення обсягів ресурсів, що центральна влада надає органам місцевої влади, зокрема для розрахунків за соціальними програмами. Це забезпечило спроби зміцнити здатність органів місцевої влади збирати податки чи забезпечити себе альтернативними джерелами надходжень до місцевих бюджетів, серед яких варто зазначити плату за послуги, створення місцевих підприємств, ефективне використання об'єктів муніципальної власності, надання адміністративних послуг на ринкових засадах тощо.

Разом з тим майже усі реформи децентралізації які було реалізовано останнім часом у європейських країнах, супроводжувались збільшенням

ресурсної бази органів місцевого самоврядування національної в тому числі передачі державної власності в муніципальну.

Отже, опираючись на практику європейських країн, одним із шляхів забезпечення та підтримки спроможності територіальних громад є удосконалення управління об'єктами комунальної власності. Аналізуючи стан справ з управлінням об'єктами комунальної власності слід виокремити наявність наступних проблем:

1. органи місцевого самоврядування не володіють повною та систематизованою інформацією про свої активи;
2. повна або часткова відсутність єдиного реєстру комунального майна громади;
3. відсутність переліку активів інших форм власності (державна, приватна) та їх балансоутримувачів на території громади,
4. відсутність переліку активів відумерлої спадщини (при їх наявності),
5. відсутність переліку безхазяйних об'єктів на території громади (при їх наявності),
6. не повна наявність технічної документації, бухгалтерських даних та підтверджуючих документів права власності, об'єкти територіальної громади,
7. не всі об'єкти обстежені і є акти про їх стан та пропозиції щодо подальшого використання,
8. відсутність програми (порядку, системи) щодо налагодження обліку, підтвердження права власності та ефективного використання комунального майна,
9. нормативні акти органів місцевого самоврядування, які мають визначати загальні процедури управління майном комунальної власності або не приймалися взагалі, або приймалися безсистемно та не завжди відповідали нормам чинного законодавства,
10. органи місцевого самоврядування не використовують повний спектр способів з управління об'єктами комунальної власності.
11. недосконалий професійний рівень менеджерів органів місцевого самоврядування, що займаються питаннями комунального майна.

Отже, виходячи із ситуації що склалася внаслідок адміністративно-територіальної реформи, виборів в системі місцевого самоврядування, забезпечення спроможності сформованих територіальних громад серед способів ефективного управління комунальною власністю слід визначити наступні:

- оренда нерухомого майна та землі;
- приватизація об'єктів комунальної власності;
- списання комунального майна;
- приватизація житлового фонду на території громади;

- концесія;
- передача майна в оперативне управління та господарське відання;
- виявлення та отримання у власність територіальної громади безхазяйного майна та об'єктів відумерлої спадщини;
- удосконалення (оптимізація) діяльності комунальних підприємств;
- організація договірної та претензійно-позивної роботи.

Таким чином, одним із найважливіших ресурсів, які територіальні громади можуть використати для досягнення соціально-економічних цілей є комунальна власність. Ефективне управління цією власністю в нинішніх умовах, що швидко змінюються і великою кількістю викликів пов'язаних з розвитком територіальних громад вимагає якісно нових, науково-обґрунтованих підходів і запозичення кращої зарубіжної практики.

Василь ШЕВЧУК

аспірант кафедри менеджменту, публічного управління
та персоналу ЗУНУ

Юрій ШЕВЧУК

аспірант кафедри менеджменту, публічного управління
та персоналу ЗУНУ

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ ТА ЇЇ РОЛЬ У В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІКОЮ

Елвін Рот у 2002 році в статті «Економіст як інженер: теорія ігор, експериментування та обчислення як інструменти для дизайну економіки» зазначив, що економісти покликані не тільки аналізувати ринки, а й проєктувати їх. «Економічне середовище еволюціонує, але воно також піддається проєктуванню. Підприємці та менеджери, законодавці та регулятори, адвокати та судді — усі виявляються задіяними в проєктуванні економічних інституцій», — підкреслює Рот. Він також наголошує, що «інженерія часто менш вишукана, ніж проста фізика, що лежить в її основі, але вона дозволяє мостам, спроектованим на основі тих самих базових моделей, бути міцнішими та стійкішими, оскільки дозволяє краще зрозуміти складність та як із нею працювати».

Елвін Рот підкреслює: «Дизайн ринків передбачає відповідальність за деталі, потребу мати справу з усіма складнощами ринків, а не лише з їхніми принциповими характеристиками. Отже, дизайнери не можуть працювати лише з простими концептуальними моделями, використовуваними для теоретичного розуміння загальних принципів роботи ринків. Замість цього дизайн ринків потребує інженерного підходу»[1].